

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

За даними ЮНКТАД країни БРІКС (Бразилія, Росія, Індія, Китай і Південна Африка) стали не тільки великими одержувачами ПІІ, а й важливими зовнішніми інвесторами. Їх вивіз ПІІ зріс з 7 млрд. дол. у 2000 році до 145 млрд. дол. у 2012 році, або на 10 відсотків світового обсягу (у порівнянні з усього лише 1 відсотком у 2000 році) [4].

Зарубіжні інвестиції країн БРІКС спрямовані в основному на пошуки ринків у розвинених країнах або на створення регіональних виробничих мереж. Більше 40 відсотків від вивезених ПІІ країн БРІКС припадає на розвинені країни, з яких 34 відсотки – на країни ЄС (таблиця 1). Близько 43 відсотків вивезених ПІІ вкладено в економіку сусідніх країн БРІКС – Латинської Америки і Карибського басейну; країни з перехідною економікою; Південній Азії; Південно-Східної Азії та Африки.

Таблиця 1

Накопичені інвестиції з країн БРІКС за регіонами світу на 2011 рік, млн. дол. [4]

Економіка/регіон - реципієнт	Обсяг, млн. дол.	Частка, %
<i>Світ</i>	1 130 238	100
<i>Розвинуті країни</i>	470 625	42
ЄС	385 746	34
США	31 729	3
Японія	1769	0
<i>Країни, що розвиваються</i>	557 055	49
Африка	49 165	4
Латинська Америка та Кариби	175 410	16
Азія	331 677	29
<i>Країни із перехідною економікою</i>	31 891	3
БРІКС	28599	3

Таким чином, трансформаційні процеси у глобальному розподілі праці набувають свого динамізму у бік зростання ролі країн, що розвиваються, перш за все, так званих «країн, що швидко розвиваються», у виробництві світового ВВП, глобальних потоках капіталу, глобальному розподілі інновацій та знань. Центро-периферійне уклад світу змінює свою картину. Відцентровані процеси прискорюються. Формується глобально поліцентричний уклад світу.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Развивающиеся рынки: изменения в глобальной экономике. - Международное Исследование Бизнеса Грант Торнтон . – 2008. – 20 стр.
2. Новый дивный мир: индекс быстро развивающихся рынков. - Исследование IEMS Институт исследований развивающихся рынков бизнес-школы Сколково – Эрнст энд Янг (IEMS). – 2012 г. – 23 стр.
3. Потоки капитала и быстрорастущие рынки: 1995–2010 годы. - Исследование IEMS Институт исследований развивающихся рынков бизнес-школы Сколково – Эрнст энд Янг (IEMS). – 2012 г. – 36 стр.
4. World Investment Report 2013

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ КРЕДИТУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Кужельс М.О., д. э. н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи Донецького національного університету
Стабіас С.М., здобувач Донецького національного університету

Кужельс М. О., Стабіас С. М. Інноваційні методи кредитування корпоративного сектору економіки в умовах динамічного зовнішнього середовища

У статті розглянуто актуальні аспекти залучення капіталу у корпоративний сектор економіки в умовах світової фінансової кризи, коли менеджмент національних корпорацій зіткнувся з завданням пошуку додаткових джерел фінансування. На підставі статистичних даних з'ясовано, що традиційні інструменти залучення ресурсів – банківські кредити для багатьох українських підприємств на сьогодні не є доступними. Тому питання функціонування та вдосконалення вітчизняної системи кредитування корпоративних структур мають важливе значення, вимагають постійного розвитку і вдосконалення. Досліджено теоретичні засади кредитування корпоративного сектору економіки. Проаналізовано тенденції розвитку методів кредитування корпоративного сектору економіки та виділено недоліки його функціонування. Запропоновано концепцію вдосконалення механізму кредитування корпоративного сектору економіки, яка може використовуватися на практиці підприємствами реального сектору економіки.

Ключові слова: кредитування, корпорація, корпоративний сектор, факторинг, динамічне зовнішнє середовище.

Кужельс М. А., Стабіас С. Н. Инновационные методы кредитования корпоративного сектора экономики в условиях динамической внешней среды

В статье рассмотрены актуальные аспекты привлечения капитала в корпоративный сектор экономики в условиях мирового финансового кризиса, когда менеджмент национальных компаний столкнулся с задачей поиска дополнительных источников финансирования. На основании статистических данных установлено, что традиционные инструменты привлечения ресурсов – банковские кредиты для многих украинских предприятий на сегодняшний день недоступны. Поэтому вопросы функционирования и совершенствования национальной системы кредитования корпоративных структур имеют важное значение, требуют постоянного развития и совершенствования. Исследованы теоретические основы кредитования корпоративного сектора экономики. Проанализированы тенденции развития методов кредитования корпоративного сектора экономики и определены проблемы его функционирования. Предложена концепция совершенствования механизма кредитования корпоративного сектора экономики, которая может использоваться на практике предприятиями реального сектора экономики.

Ключевые слова: кредитование, корпорация, корпоративный сектор, факторинг, динамическая внешняя среда.

Kuzheliev M., Stabias S. Corporate sector's using of innovative methods of lending in a dynamic environment

The article deals with important aspects of capital's mobilization to the corporate sector of the economy during the global financial crisis, when the national companies' management faced with the task of finding additional funding sources. It was established on the statistics base that the bank loans – the traditional resources' attracting tool – today are not available for many Ukrainian enterprises. So the issues of the functioning and enhancement of the national system of lending to corporate organizations are important and they require continuous development and improvement. The theoretical foundations of corporate lending sector are explored. The trends in the development of the mechanism of lending to the corporate sector are analyzed and deficiencies in its functioning are highlighted. The concept of improving the mechanism of lending to the economy's corporate sector is

**ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

suggested. It can be used by enterprises of the economy's real sector in their activity.

Keywords: lending, corporation, the corporate sector, factoring, dynamic external environment.

Постановка проблеми. Успішне функціонування реального сектору пов'язане з наявністю ефективного механізму своєчасного залучення капіталу. Тому питання функціонування та вдосконалення вітчизняної системи кредитування корпоративних структур мають важливе значення, вимагають постійного розвитку і вдосконалення. На сучасному етапі розвитку національна економіка відчуває посилений вплив крупного бізнесу, успішне функціонування та розвиток якого вимагає високої концентрації грошових ресурсів. Тобто фінансове забезпечення корпорацій залежить від використання системи джерел, важливе місце з-поміж яких належить саме кредитуванню. Кредит виступає невід'ємною умовою розширеного відтворення та виступає ефективним інструментом, який опосередковує процеси як виробництва, так й реалізації продукції, товарів та послуг. Саме кредит дозволяє прискорити оборотність обігових коштів, розширити сферу виробничо-господарської діяльності, забезпечити розробку новітніх видів продукції та вихід на нові ринки збуту і, як результат, підвищити інвестиційний імідж як окремої корпорації, так й України загалом. Взаємопов'язаність усіх елементів фінансової системи будь-якої країни стає основою причинно-наслідкового зв'язку кредиту та створення доданої вартості в країні. Відображенням цього є прямий зв'язок кредитної динаміки та важливих макроекономічних показників. Тому при вирішенні цього питання необхідно застосування системного підходу. В Україні існує ряд проблем, що стримують кредитування корпоративних позичальників. Саме це й визначає актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Формування національного ринку інноваційного кредитування корпоративного сектору економіки – це один із ключових напрямків у розвитку системи корпоративних відносин. У той же час в українській економічній науці не приділяється достатньої уваги цим питанням, що стримує розвиток національної економічної системи. Методологічні основи даної проблеми були досліджені багатьма сучасними вченими, серед яких О. Вовчак [1], В. Гладких [2], С. Науменкова [3], С. Реверчук [4], В. Федірко [5] та ін.

Цілю статті є розробка на основі системного підходу концепції вдосконалення механізму кредитування корпоративного сектору економіки, яка дозволить забезпечити фінансову стійкість корпоративних структур в умовах динамічного зовнішнього середовища.

Виклад основного матеріалу. У сучасній вітчизняній та закордонній літературі не існує єдиного підходу щодо визначення економічної категорії «корпорація».

Американське законодавство XIX століття трактує цю категорію наступним чином: «Корпорація (лат. corporation – об'єднання, співтовариство, співробітництво) – це штучне створення, невидиме, невідчутне і таке, що існує тільки законодавчо. Будучи простим породженням закону, вона володіє тією власністю, яку статут при її створенні дарує їй» [6].

На думку В. А. Кейлера, корпорація включає сукупність підприємств, яка формується за допомогою системи участі, тобто шляхом багатоступінчастого підпорядкування одних підприємств іншим на основі участі їх в акціонерному капіталі [7]. Даний підхід дуже близький по суті, до визначення корпорації, даному в Законі України «Про господарські товариства» № 1576-ХІІ від 19.09.91 р. [8]. В даному випадку необхідно зазначити, що подібне трактування допустиме лише в тому випадку, якщо розглядати корпорацію виключно як інтегровану структуру, що на практиці зустрічається не часто. З іншого боку спостерігається ототожнення понять «об'єднання підприємств» і «об'єднання капіталів власників підприємства», що неприпустимо з точки зору економічного змісту даної категорії.

На основі всього вищесказаного й з урахуванням практики, яка склалася в реальному секторі економіки, на нашу думку доцільно виділити ряд критеріїв, які характеризують корпорацію як економічну категорію: чітке розмежування прав власності; чітке визначення відповідальності власників за результати фінансово-господарчої діяльності корпорації; обмеження особистої відповідальності власників; статус юридичної особи; централізоване управління діяльністю корпоративної структури через залучення до управління професійних менеджерів; можливість вільної передачі прав власності або через ринок фінансових послуг (продаж, застава), або юридично (дарування, спадкування); адаптаційні можливості в умовах нестабільного зовнішнього середовища та відносна стійкість до ринкових коливань [9]. Відразу зазначимо, що в Україні даним критеріям повністю відповідають тільки два типи господарчих товариств – акціонерні товариства й товариства з обмеженою відповідальністю.

Історично, поява кредиту обумовлена наявністю товару у продавця та відсутністю у покупця коштів, щоб його придбати. У таких умовах з'явився особливий вид взаємовідносин, при якому товар покупцеві передавався з відстроченням платежу, а саме, у кредит. Поддєрьогін А. М. трактує поняття «кредит» як вид позичкового капіталу, який може мати товарний або грошовий вигляд, надається за обов'язкового повернення та призводить до виникнення особливого виду взаємовідносин, а саме, кредитних, які у свою чергу є особливим видом економічних відносин та пов'язані з рухом тимчасово вільних коштів та сплатою за їх використання певного відсотку [10]. Згідно з законом України «Про банки і банківську діяльність» № 2121-III кредит – це будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яку гарантію, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми [11].

Під динамічним економічним середовищем будемо розуміти умови функціонування, які змінюються в часі й характеризуються нелінійністю, емерджентністю, складністю, наявністю передісторії та майбутнього й виражаються в безперервній функціональній та структурній перебудові системи, її підсистем та елементів [9].

Розглянемо існуючий механізм кредитування корпоративного сектору економіки у 2005-2012 рр. Данні свідчать, що після висхідної тенденції кредитування економіки, пік якої припадав на 2008 рік, 2009 рік характеризувався різким призупиненням темпів зростання наданих кредитів. Якщо у 2008 році залишки за кредитами, наданими в економіку, зросли на 72 %, то за підсумками 2009 року відбулось суттєве скорочення кредитування економіки (на 1,5 %) як один із найбільш негативних наслідків фінансової кризи і водночас чинник її поглиблення [12].

При цьому найбільше скорочення кредитування відбулось у секторі домашніх господарств [12]. Так у 2012 році в Україні було надано 1,4 трлн. грн. кредитних ресурсів. З них найбільшу частку займають кредити нефінансовим корпораціям – 1,2 трлн. грн., або 90,1% (рис. 1).

Рис. 1. Структура кредитів, наданих у 2012 році в Україні, млн. грн.

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Динаміку процентних ставок у 2005-2012 рр. представлено у табл. 1[12]. З таблиці 1 випливає, що відсоткова ставка за овердрафтом нефінансовим корпораціям вище у середньому на 3,5%, ніж за іншими видами кредитування.

Таблиця 1.

Середньозважені процентні ставки та обсяги за кредитами, наданими у 2005-2012 рр. нефінансовим корпораціям¹

Період	Усього		у тому числі									
			Овердрафт		Усього без урахування овердрафту		У тому числі за строками					
	Обсяги, млн. грн.	Процент на ставку, %	Обсяги, млн. грн.	Процент на ставку, %	Обсяги, млн. грн.	Процент на ставку, %	до 1 року	від 1 року до 5 років ²	більше 5 років	Обсяги, млн. грн.	Процент на ставку, %	
2005	396276	14,4%	77793	16,8%	318483	13,9%	210111	13,7%	108372	14,2%	-	-
2006	534677	13,9%	121049	15,9%	413627	13,3%	272641	13,1%	140976	13,8%	-	-
2007	809995	13,1%	183379	15,3%	626616	12,5%	404272	11,9%	222344	13,6%	-	-
2008	945532	15,5%	221440	16,9%	724092	15,1%	503769	15,1%	197435	15,2%	22888	14,0%
2009	750522	18,0%	77524	21,8%	672999	17,5%	575460	17,4%	87562	18,2%	9977	16,5%
2010 ³	1034525	14,0%	96097	20,1%	938428	13,4%	714930	13,0%	184505	15,3%	39093	11,4%
2011	1189487	13,3%	133059	16,8%	1056428	12,8%	773107	12,6%	237025	13,7%	46295	10,9%
2012	1236640	14,5%	146640	18,6%	1089999	13,9%	908912	13,9%	147416	14,5%	33672	12,0%

¹ До січня 2009 року інформація за кредитами, наданими нефінансовим корпораціям, некомерційним організаціям, що обслуговують домашні господарства, та підсекторам роботодавців і самостійно зайнятих працівників сектору домашніх господарств.

² Дані до січня 2007 року включають кредити, надані зі строком погашення від 1 року до 5 років і більше 5 років

³ Із січня 2010 року включають процентні ставки та обсяги за первинними договорами, укладеними у звітному періоді, та за додатковими договорами, за якими відбулася зміна або суми, або процентної ставки, або суми та процентної ставки

Слід зазначити, що обсяг кредитних ресурсів, наданих нефінансовим корпораціям строком до 1 року з 2005 року зростає у середньому на 24,2% щорічно. Обсяг довгострокових кредитів зростає у середньому на 17,3% кожного року. Але динаміка довгострокового кредитування нерівномірна. Найменший обсяг таких кредитів був виданий у 2009 році.

Відсоткові ставки загалом мали тенденцію зниження, але у 2008-2009 роках вони підвищилися, що є наслідками впливу банківської кризи. Відсоткові ставки за кредитами, строком від 1 до 5 років у середньому вище на 1% ставок за короткостроковими кредитами. У випадку кредитів, строком більше 5 років ситуація з відсотковими ставками нормалізується і за такими кредитами вони у середньому на 1,3% нижче, ніж ставки за короткостроковими кредитами.

Аналіз кредитування нефінансових корпорацій у розрізі валют представлено нарис. 2 [12].

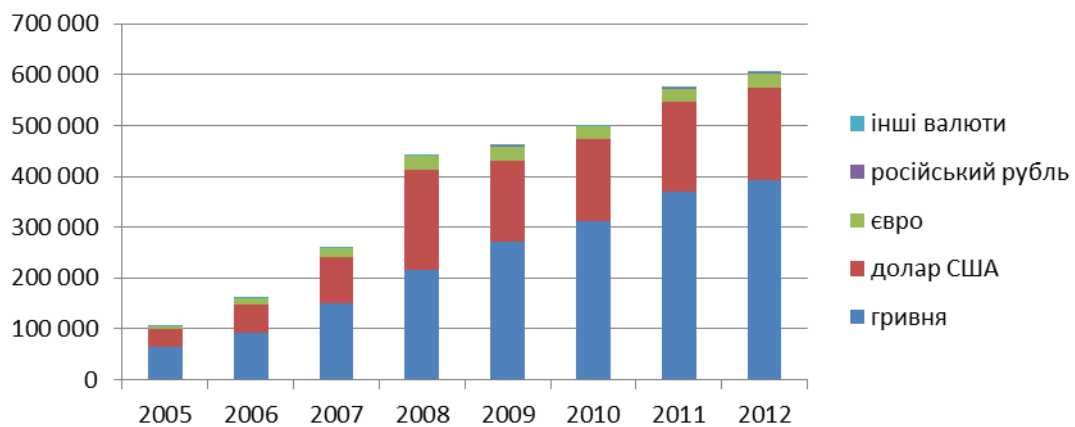

Рис. 2. Кредити, надані нефінансовим корпораціям, у розрізі валют, млн. грн.

Найбільшу частку в структурі надання кредитів займає гривня – у середньому 59,3%. На другому місці долар США із середньою часткою 34,5%, але у 2008 році частка кредитів, наданих у доларах США сягала 44,7%. Кредити, надані у євро займають 5,5% загального обсягу.

Досить цікавим є й розподіл відсоткових ставок за регіонами України. Найбільші відсоткові ставки спостерігаються у західних регіонах (Вінницька, Закарпатська, Волинська області). Кредити під найменші відсоткові ставки надавалися у Дніпропетровській, Тернопільській, Миколаївській та Донецькій областях. Загалом можна побачити тенденцію, що регіони з низькою кредитною активністю мають більш високі ставки і навпаки – регіони, у яких великі обсяги видачі кредитів мають порівняно більш низькі відсоткові ставки (крім Тернопільської та Миколаївської обл.).

За регіонами розподіл вартості кредитів відображає специфіку розвитку регіонів, рівень концентрації капіталу та виробничих сил. Інші депозитні корпорації (банки) регіонів з більшою концентрацією капіталу та меншою вартістю кредитних ресурсів змогли забезпечити більш суттєву кредитну підтримку нефінансовим корпораціям, надаючи кредити з нижчою, порівняно з іншими регіонами, вартістю [12].

Корпоративне кредитування за допомогою банківських кредитів має ряд недоліків. До них відносяться: ризик для самих підприємств, який пов'язаний з вузькою персоніфікацією кредиторів; банківський кредит у сучасних умовах є одним з найбільш дорогих видів позикового капіталу (ціна кредиту дуже висока); при банківському кредитуванні однією з вимог є наявність застави (часто її розмір досягає більшого розміру, ніж кредит); кредити видаються на короткий термін; додатковими умовами можуть бути переведення рахунків компанії на обслуговування до банку та ін.); зміна відсоткової ставки за кредитом з часом можлива тільки в напрямку збільшення; використання банківських кредитів дуже ефективно для покриття короткострокових нестач грошей (наприклад, поповнення обігових грошових коштів), використання ж банківського кредиту для фінансування довгострокових проектів, як правило, не є найкращим варіантом.

Таким чином, основними проблемами сучасного корпоративного кредитування є висока вартість банківських запозичень для більшості українських компаній та висока галузева концентрація надання банківською системою кредитних ресурсів. Реальний сектор

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РАЗВИТТЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

гостро потребує кредитування, але нездатність української банківської системи забезпечити існуючі потреби в довгострокових ресурсах на сприятливих умовах трансформувала її на стримуючий чинник розвитку й посилила потребу корпоративних структур у пошуку альтернативних інноваційних методів кредитування.

Сучасний стан розвитку суспільства характеризується високим динамізмом процесів, що відбуваються у всіх сферах життєдіяльності. У періоді переходу і реформування одним із найважливіших моментів є вибір стратегічних цілей і формування основних принципів, що забезпечують їхнє досягнення. Для вирішення цього питання необхідно розробити концепцію вдосконалення механізму кредитування корпоративного сектору економіки (рис. 3).

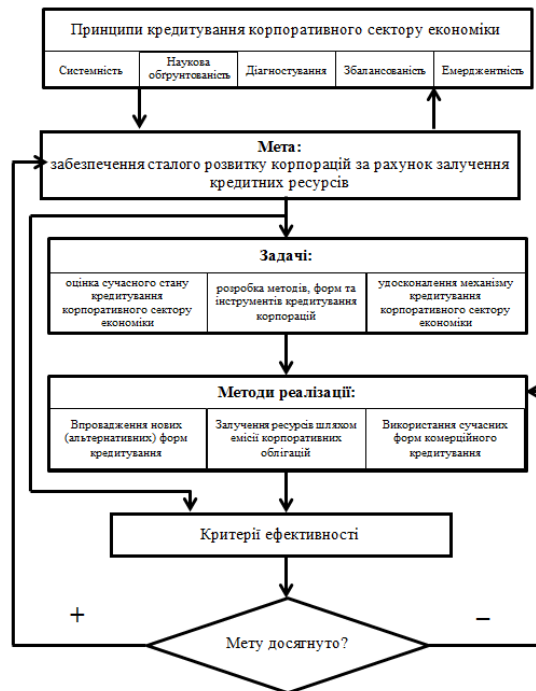

Рис. 3. Концепція вдосконалення механізму кредитування корпоративного сектору економіки

В основі запропонованої концепції лежать наступні принципи:

- збалансованість – характеризується як досягнення структурної відповідності між попитом та пропозицією грошей за допомогою збалансованості строків, валюти та регіону кредитування;
- діагностування – передбачає детальний аналіз активів і пасивів корпорацій з метою визначення стану їх фінансово-господарської діяльності і потреби в кредитних ресурсах;
- системність – комплексне вивчення всіх особливостей оцінки, надання, регулювання кредитування корпоративного сектору економіки з метою виявлення недоліків і розробки механізмів їх ефективного розвитку;
- наукова обґрунтованість – передбачає здійснення управлінських дій на базі застосування наукових методів і підходів до кредитування корпорацій;
- емерджентність – передбачає наявність у системи кредитування властивості цілісності, за якої ефективний розвиток окремих видів кредитування у кінцевому результаті принесе більший ефект, ніж проста сума ефектів від окремого розвитку розрізнених компонентів системи.

Метою концепції є забезпечення сталого розвитку корпорацій за рахунок залучення кредитних ресурсів.

Відповідно до поставленої мети виникає необхідність вирішення наступних завдань:

- оцінка сучасного стану кредитування корпоративного сектору економіки;
- розробка методів, форм та інструментів кредитування корпорацій;
- удосконалення механізму кредитування корпоративного сектору економіки.

Розв'язання поставлених завдань вимагає розробки відповідних методів їх реалізації у сучасних динамічних умовах зовнішнього середовища. Ключовою ідеєю повинно стати поєднання класичного банківського кредитування та альтернативних форм залучення коштів. Одним з таких альтернативних форм фінансування є факторинг – унікальний фінансовий інструмент, за допомогою якого можна ефективно вирішувати велику кількість завдань, які стоять перед підприємствами будь-яких сфер діяльності, в тому числі: економічні, фінансові, маркетингові та завдання продажів [13].

Перспективною формою фінансування в сучасних динамічних умовах може стати реверсивний факторинг. Основна відмінність реверсивного факторингу від класичного (full factoring) – його націленість на покупця. Саме покупець стає ініціатором укладання угоди, при цьому тягар виплати комісії фактору перекадається з постачальника на покупця. Більш того, якщо в класичний факторинг входить комплекс послуг з фінансування, управління дебіторською заборгованістю, ведення бухгалтерського обліку, страхування, консалтинг, адміністрування заборгованості та інформаційно-аналітичного обслуговування, то основне в реверсивному факторингу – фінансування кредиторської заборгованості, покриття ризиків постачальника та інформаційно-аналітичне обслуговування. Даний вид факторингу найбільше підходить компаніям, які, з певних причин, обмежені в можливості отримання від своїх постачальників відстрочки платежу на товар, що купується, або бажають збільшити терміни відстрочки платежів, що надаються, або суми замовлень.

Одним із продуктивних шляхів залучення капіталу для підприємств, як свідчить зарубіжний досвід, є лізинг. Лізинг – це доволі складне і багатогранне економічне явище, яке поєднує в собі операції купівлі-продажу, оренди, кредитування та інвестування фінансової та підприємницької діяльності. Через низькі обсяги власних фінансових ресурсів на підприємствах та порівняно високу вартість банківського кредиту українські підприємства повинні розглядати лізинг як спосіб залучення капіталу, який дає змогу модернізувати виробництво й адаптувати його до вимог ринку [9]. Під час застосування лізингу для оновлення основних засобів відбувається збільшення виробничих потужностей суб'єктів господарювання і виникає змога виготовлення якісної конкурентоспроможної продукції, збільшення прибутку та податкових надходжень до бюджетів різних рівнів [10]. До переваг лізингу належить наявність гнучких схем погашення заборгованості, економія обігових коштів, збільшення виробничого потенціалу, адже лізингова угода не потребує застави.

Для великих підприємств ще одним шляхом залучення коштів є використання такого інструмента залучення інвестицій, як корпоративні облігації. Облігація є борговим цінним папером, що дає її власникові право на одержання фіксованого доходу й повернення номінальної вартості по закінченні строку обігу. Облігації мають переваги в порівнянні з альтернативними джерелами фінансування

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

підприємства: стосовно акцій перевага є в тому, що в результаті випуску корпоративних облігацій не відбувається перерозподіл акціонерного капіталу; в умовах досить високої ціни банківських кредитів облігації виступають як дешеве джерело інвестиційних ресурсів. Недоліками емісії корпоративних облігацій є те, що цей вид цінних паперів вимагає значних накладних видатків, тому що підприємство самостійно не в змозі вирішити весь комплекс питань, пов'язаних з випуском і розміщенням облігацій і змушене залучати до цього процесу професійних учасників ринку цінних паперів.

Таким чином, розвиток системи кредитування корпорацій повинен ґрунтуватися на наступних основних принципах:

- максимальній відповідності діяльності фінансово-кредитних установ потребам корпоративного сектору;
- стабільності, надійності та безпеці діяльності як кредиторів, так і позичальників;
- послідовному наближенні законодавства України, що регулює ринок корпоративного кредитування, до законодавства високорозвинених країн;

Для практичної реалізації запропонованої концепції вдосконалення механізму кредитування корпоративного сектору економіки у першу чергу необхідно:

- визначити перелік регуляторних вимог для кредитних організацій з урахуванням ризиків, обсягу та характеру проведення операцій, наявності мережі відокремлених підрозділів;
- визначити місце і роль та активізувати діяльність небанківських фінансово-кредитних установ у сфері кредитування юридичних осіб;
- створити необхідні законодавчі та інституціональні умови для стрімкого розвитку корпорацій;
- сформуувати ефективний механізм контролю над діяльністю позичальників.

У якості критеріїв ефективності розробленої концепції пропонується використовувати показники зростання обсягів виробництва продукції у корпоративному секторі, підвищення виручки від реалізації, прискорення швидкості обороту обігових коштів та капіталу загалом.

Практична реалізація запропонованої концепції має забезпечити як мікроекономічний, так і макроекономічний ефект. На мікрорівні збільшиться рентабельність діяльності корпорацій у першу чергу за рахунок збільшення виробництва продукції та виторгу від її реалізації. На макрорівні має збільшитися кількість прибуткових корпорацій, що буде забезпечувати зростання надходжень податків та зборів до бюджетів усіх рівнів.

Висновки. Дослідження свідчать, що незважаючи на тенденцію зростання національного кредитного ринку, банківське кредитування залишається занадто слабким інструментом фінансового забезпечення, щоб стати реальним каталізатором економічного зростання в Україні. Основними проблемами кредитування корпоративного сектору України залишаються:

- низька кредитоспроможність позичальників;
- недостатня забезпеченість фінансування;
- низький рівень довіри до національної валюти.

Враховуючи проблемні аспекти, слід звернути увагу банківських установ на розвиток фінансових послуг корпоративному сектору економіки, які мають швидку фінансову віддачу (особливо короткострокове кредитування та проведення нетрадиційних банківських операцій – факторингових, колекторських послуг, обслуговування векселів, торгівля на ринку цінних паперів, договірні послуги). Короткострокове кредитування корпоративних клієнтів (відкриття кредитних ліній, здійснення овердрафтного обслуговування, кредитування на поповнення оборотних коштів виробництва з коротким виробничим циклом) дозволяє підвищити ліквідність як корпорацій, так і банківських установ через оптимізацію строків кредитування та відсутності необхідності у високоліквідній заставі.

Крім того, практична реалізація запропонованої концепції вдосконалення механізму кредитування корпоративного сектору економіки дозволить зменшити залежність корпорацій від банківського кредитування та забезпечити їх необхідними фінансовими ресурсами для ефективного функціонування та розвитку в умовах динамічного зовнішнього середовища. Так за рахунок використання факторингових операцій та комерційного кредитування можливе зменшення потреби у короткостроковому фінансуванні поточної діяльності корпоративних структур. А використання лізингових схем та механізмів емісії корпоративних боргових цінних паперів має забезпечити потреби корпорацій у розвитку основного капіталу. Перспективи подальших досліджень полягають в розробці взаємозв'язків та методів впровадження механізму фінансового забезпечення корпорацій в умовах динамічного зовнішнього середовища.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: [підручник] / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрейків. – К.: Знання, 2008. – 564 с.
2. Гладких В.В. Ринкова позиція банків в умовах ринкової конкуренції / В.В. Гладких // Вісник Національного банку України. - 2007. – № 9. – С. 5-12.
3. Науменкова С. Нові тенденції в механізмі регулювання фінансового сектору / С. Науменкова // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 12. – С. 4-11.
4. Реверчук С.К. Гроші та кредит: [підручник] / С.К. Реверчук [та ін.]. – К.: Знання, 2011. – 382 с.
5. Федірко В.В. Банківська система України в умовах глобалізації світової економіки / В.В. Федірко // Економічний форум. – 2011. – № 2. – С. 117-121.
6. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ. / Гл. ред. серии Я. В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 800 с.
7. Кейлер В.А. Экономика предприятия / В.А. Кейлер. – М.: ИНФРА-М, Новосибирск: НГАЭиУ, 1999. – 132 с.
8. Про господарські товариства: Закон України № 1576-ХІІ від 19 вересня 1991 р. / Верховна Рада України // Загальне законодавство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
9. Кужелев М.О. Концептуальні основи розвитку корпоративних відносин: [монографія] / М.О. Кужелев. – Донецьк: ТОВ «Східний видавничий дім», 2012. – 260 с.
10. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: Підручник / А.М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2005. – 536 с.
11. Про банки і банківську діяльність: закон України №2121-ІІІ від 07.12.2000 / Верховна Рада України // Загальне законодавство [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
12. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/allinfo>.
13. Кужелев М.О. Місце банківської системи в структурному регулюванні економіки України / М.О. Кужелев, І.Г. Бритченко // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. - Серія «Економічні науки». – 2007. – № 1 (21). – С.125-128.

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ МЕТАЛУРГІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Логутова Т.Г., д.е.н., професор, завідувач кафедри інноватики і управління Приазовського державного технічного університету

Логутова Т.Г. Факторний аналіз ділової активності металургійного підприємства.

Досліджуються основні аспекти аналізу ділової активності підприємств. Акцентується увага на основних моментах методики ділової активності. Сформовано систему показників, які деталізують критерії оцінки ділової активності підприємства. Проаналізовано основні